

ban lévő »Marcianus Capella de nuptiis Philologie cum Mercurio« című latin Corvin-codexnek, Attavantes által festett, díszlapjait, fényképezett másolatokban tartalmazza. A fényképek 17 címlapot és 7 allegorikus képet eredeti ívrétű nagyságban tüntetnek fel, s becsületére válnak a kiadónak, ki hozzájok egy lapra terjedő előszót és magyarázó szöveget írt. Az első címlap a könyv címét s egy fényes miniaturban Merkur lakodalmát Filológiával ábrázolja, a többi címlapok fényes díszkereteket képviselnek. A hét kép: a nyelvtan, orvostan, jogtudomány, mértan, számtan, csillagászat és zenészetnek allegorikus képét tünteti fel. A 24 kép az előszóval és címlappal együtt egy befejezett egész képez s igen fényes díszkötetet tesz ki. Örvedetes jelenség, hogy külföldi műárús egy corvin-codex díszlapjainak kiadására vállalkozott. Még örvedetesebb volna, ha hazai viszonyaink megengednék, hogy az európai könyvtárakban elszórt kiválóbb corvin-codexeknek díszlapjait ily fényképezett másolatokban birhatnók. A Nemzeti Múzeum könyvtára ezen munkát a mult hónapokban szerezte meg.

KÉT Ó-SZLÁV KÉZIRAT A NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

Közli: **Boynychich Iván.**

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának gazdag kéziratgyűjteményében számos érdekes szláv codex találatik; melyeknek magyarországi vonatkozása ismertetésüket kívánatossá teszi. Ez alkalommal a két legrégibb ó-szláv codexet kívánom bemutatni.

I.

Az egyik szláv codex, a könyvtári lajstromban »Cod. Illyr. 2.« szám alatt van bejegyezve s Jankowich Miklós gyűjteményével került a Nemzeti Múzeumba.

A codex ívrétű hártján, ó-szláv nyelven kyrill betűkkel van kiállítva s jelenleg 232 levélből áll. Több helyütt csonka, a 24—31. leveleket egy későbbi kéz papíron pótolta.

Eredetére nézve dél-szláv és valószínűleg a XIV-ik század végén Szerbiában vagy Bulgáriában íratott, a görög-keleti egyház használatára. Írója és egykori tulajdonosai ismeretlenek.

Tartalmazza a négy evangéliumot a következő sorrendben :

a 9 ^a	levélen	kezdődik	Máté	evangéliuma,
a 76 ^a	»	»	Márk	»
a 120 ^b	»	»	Lukács	»
a 182 ^a	»	»	János	»

Az evangéliumok kezdetéről az initiálék ki vannak vágva, csak János evangéliumának (B) kezdőbetűje és a fölötte való csinos arany-, vörös-, zöld- és kékszínű arabeszkés díszítmény maradt meg. Hogy Márk evangéliumának kezdőbetűje csak újabb időben vágatott ki, azt mutatja a codex elején levő, ismeretlen kéztől származó, jegyzet: »Evangeliium Mathei et Lucae initio parum mutilatum, Marci vero et Joannis integrum. Omnia vero quatuor sunt in ordine.«

Minden evangélium előtt van a szokásos tartalomjegyzék és az illető evangélista életrajza.

A szövegben az egyes fejezetek czimei és az egyházi naptárra vonatkozó számos jegyzetek vörös betűkkel vannak írva.

A 232^b levélen végződik a codex János evangéliumának végszavaival. Eredetileg a János evangéliuma után még a synaxarium vagyis egyházi naptár következett, de ezt az újabb kőkorszak a codex elejére kötötték. Így van aztán, hogy a codex 1^a levele kezdetén olvassuk :

»Eže ot ioanna blagovjestvovanje, izdast
sja po ljetje 32 hristova vznesenja.«¹⁾

azaz magyarul: »Ez János evangéliuma, mely a Krisztus menyemenetele utáni 32-ik évben íratott.« Ezen megjegyzés kétségkívül János evangéliumának végén állott, amint a többi három evangélium végén is hasonló jegyzetekkel találkozunk; így a 119^a levélen Márk evangéliuma után ez áll :

»Eže ot marka sveto evangeliie izdast su
po ljetjeh 10-tih hristova vznesenja«

¹⁾ Ezen és hasonló citatiokat horvát transscriptioban adom.

vagyis magyarul: »Ez Márk szent evangéliuma, mely Krisztus menybemenetele utáni 10-ik évben iratott« stb.

A codex kötése egészen új.

II.

A második ó-szláv kézirat, a múzeumi könyvtár kézirat-gyűjteményében »Quart Serb. Illyr. 1.« szám alatt található. XV. századbéli, ivrétű 376 levélből álló papír-codex, mely az apostolok cselekedeteit tartalmazza.

Hasonlóan a Jankowich gyűjteményével került a Múzeum könyvtárába. Jankowich valószínűleg Ribay György czinkotai plébánostól szerezte, ki azt, egy a codex elején olvasható jegyzet szerint, 1787-ben Cornides Danieltől a magyar történelemre vonatkozó kéziratokért cserében kapta, és 1794. június hóban még a codex tulajdonosa volt. Ez időben a tulajdonos szívességéből Dobrowsky József, a hírneves szláv nyelvész használta a codexet, kinek nyelvészeti megjegyzéseit a leveleken még most is látjuk.

A codex jól fönntartott állapotban van. Az írás régi kyrill; 20 sor egy lapon. A fejezetek czímei és a naptári jelek vörösek. A kezdeten néhány levél hiányzik, úgy hogy a codex jelenleg az Acta apost. 1. fejezetének 9. versével kezdődik.

Tartalma a következő:

1. 1^a levél: Djeania svetih apostol. (A szent apostolok cselekedetei.)
2. 96^a levél: Sbornoe poslanie jakovle. (Jakab levele.)
3. 107^b » Svetago apostola petra poslanie sbornoe. (Szent Péter apostol levele.)
4. 119^a levél: Togožde apostola petra poslanie. (Ugyanezen Péter apostolnak levele.)
5. 128^a levél: Svetago apostola joanna sbornoe poslanie prvoe. (Szent János apostolnak első levele.)
6. 139^a levél: Svetago apostola joanna sbornoe poslanie vtoroe. (Szent János apostolnak második levele.)
7. 141^a levél: Svetago joanna bogoslova poslanie sbornoe tretie. (Szent János hittudornak harmadik levele.)
8. 143^a levél: Sbornoe poslanie judino. (Judas levele.)
9. 149^a levél: Svetago apostola pavla poslanie k rimljenom. (Szent Pál apostol levele a rómaikhoz.)

10. 190^b levél: K korinthjenom prvoe poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol első levele a korintusiakhoz.)

11. 128^b levél: K korinthiom vtoroe poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol második levele a korintusiakhoz.)

12. 253^a levél: K galatm poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele a galatákhoz.)

13. 265^b levél: K efesom poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele az ephesusiakhoz.)

14. 278^a levél: K filippisiem poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele a philippiekhez.)

15. 287^b levél: K kolasaem poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele a Colossusiakhoz.)

16. 296^b levél: K solunjenom poslanie prvoe svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol első levele a Thessaloniaiakhoz.)

17. 304^b levél: K solunjenom poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele a Thessaloniaiakhoz.)

18. 310^a levél: K timotheu prvoe poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol első levele Timotheushoz.)

19. 321^a levél: K timotheu vtoroe poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol második levele Timotheushoz.)

20. 329^a levél: K titu poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele Titushoz.)

21. 332^b levél: K filimonu poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele Philemonhoz.)

22. 334^a levél: K evreom poslanie svetago apostola pavla. (Szent Pál apostol levele a zsidókhöz), ez végződik a 352^a levelen, hol az egyházi naptár kezdődik, mely a codex végeig, vagyis a 376^b levélig tart.

Minden levél (epistola) előtt a szokásos tartalomjegyzék van.

A 252^b levélen, a Galatákhoz írt levél tartalomjegyzéke után, egy jegyzetben említetik a codex XVI-ik századbeli birtokosa »Joan nazvannii Feti« (Joannes dictus Pheti), a ki ezen könyvet a világ teremtése utáni 7047-ik évben (Kr. u. 1539) megvette és a saját házában levő kápolnának ajándékozta. Melyik országban, vajjon Magyarországon, Szerbiában vagy Bulgáriában történt-e ez? nem tudjuk.

A codex szövege sok helyen a vulgatától eltér; így 2. Cor. c. 3, 7; c. 7, 2; c. 12. 2 és több más fejezetekben is.

A codex kötése egykoru préselt barna bőr.

A horvát tudósok közül e két codex tanulmányozásával, tudtunkkal Dr. Račky János és Kukuljevics Iván foglalkoztak tüzetesebben, ismertetéseik azonban ekkoráig publicálva nincsenek.

FINN BIBLIOGRAPHIA.

Éjszaki rokonaink, a finnek jó példával jártak előttünk: ők már bírják 333 éves irodalmuk lehetőleg teljes bibliographiáját, a mi nálunk még csak pium desiderium. A finn irodalmi társaság kiadványainak 57. részét képezi az érdekes szakmunka, melynek czíme: »Suomalainen kirjallisuus 1544—1877. A akkosellinen ja aineen mukainen luettelo. — La littérature Finnoise 1544—1877. Catalogue alphabétique et systématique. Helsingissä, Suomalaisen kirjallisuuden seuran kirjapainossa, 1878. 8-r. XIV és 264 l. A munka összeállítója, Vasenius Valfrid az előszóban számot ad forrásairól. Első sorban használta Pipping F. W. nagy munkáját: »Förteckning öfver i tryck utgifna skrifter på finska. — Luettelo suomeksi präntätystä kirjoista«. (Helsingfors 1856—1857. mely magában foglalja a finn nyelven nyomtatva megjelent műveket 1855-ig, s melyről a híres bibliographus Petzholdt úgy nyilatkozott, hogy egy irodalomban sincs ennél teljesebb bibliographia. Az 1855 óta megjelent műveket legnagyobb részt a helsingforszi egyetemi könyvtár szolgáltatta neki, melynek a törvény szerint minden könyvnyomtató köteles minden nyomtatványból egy példányt beküldeni. Ezenkívül azonban egyéb forrásokat is használt a hiányok kipótlására, s ez alkalommal néhány oly munkát is talált, melyek Pipping bibliographiájából kimaradtak. Az anyag összelevén gyűjtve, Vasenius azon volt, hogy kitudja a névtelenül megjelent művek szerzőit; mire nézve Pippingben igen keveset találhatott. Kutatásai sikeresek voltak, úgy hogy a finn nyelven megjelent fordítások szerzőit, vagy legalább eredetijét nagyobb-részt kitudta.

A munka két részre oszlik: az elsőben betűrendben, a másodikban pedig szakokszerint vannak a művek felsorolva. Ki